

PROCEDURA	
POSTĘPOWANIE W SYTUACJI CYBERPRZEMOCY	

1. Cel procedury

Celem procedury jest określenie zasad postępowania w sytuacji ujawnienia cyberprzemocy.

2. Zakres procedury

Procedura obejmuje swoim zasięgiem nauczycieli, wychowawców, pedagoga, psychologa, dyrektora szkoły, a także pracowników obsługi.

3. Algorytm postępowania

3.1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

- osobą zgłaszającą może być poszkodowany słuchacz lub jego rodzice, inni słuchacze, nauczyciele bądź pracownicy szkoły, będący świadkami zdarzenia,
- zgłoszenie należy skierować do wychowawcy klasy, który sporządza notatkę z rozmowy (załącznik nr 1) oraz informuje o fakcie zaistnienia cyberprzemocy pedagoga /psychologa/ i dyrektora szkoły. Oryginał notatki wychowawca zostawia w dokumentacji własnej, a kopię przekazuje osobie prowadzącej sprawę.
- jeżeli wychowawca jest nieobecny, to zgłoszenie należy skierować do obecnego na terenie szkoły pedagoga bądź psychologa, który informuje wychowawcę i dyrektora szkoły oraz sporządza notatkę dotyczącą zgłoszenia.

3.2. Pedagog /psycholog/ wspólnie z wychowawcą klasy wstępnie ustalają okoliczności zdarzenia i planują dalsze postępowanie.

3.3. Pedagog /psycholog/ podejmują następujące działania:

- przeprowadzają rozmowy wyjaśniające z uczestnikami i świadkami zdarzenia, zapewniając poczucie bezpieczeństwa ofierze przemocy, a także świadkom zajścia,
- sporządzają z tych rozmów notatki,
- przy współpracy z nauczycielem informatyki zabezpieczają dowody cyberprzemocy: wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zarejestrowane poprzez odnotowanie daty i czasu otrzymania materiału, treści wiadomości oraz, jeśli to możliwe, danych nadawcy (np. nazwa użytkownika, adres mailowy, adres strony www, numer telefonu komórkowego, itp.),
- jeżeli sprawca przemocy jest słuchaczem szkoły – podejmują wobec niego określone procedurą działania, tj. rozmowa ze słuchaczem i rodzicami o jego zachowaniu, podpisanie kontraktu, objęcie opieką psychologiczno – pedagogiczną,
- zapewniają pomoc psychologiczno – pedagogiczną poszkodowanemu słuchaczowi

- poprzez: wsparcie psychiczne, poradę i monitoring sytuacji,
- informują o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły,
  - przygotowują pismo o wystąpieniu na terenie szkoły sytuacji cyberprzemocy, które wraz z zabezpieczonymi dowodami przekazują Policji,
  - wzywają rodziców sprawcy i ofiary przemocy, sporządzają notatki z rozmowy.

4. Ochrona treści procedury

Procedura jest własnością Szkoły Podstawowej dla Dorosłych w Dębnie. Udostępnienie jej osobom nieupoważnionym lub kopiowanie bez zezwolenia dyrektora jest zabronione.

5. Odpowiedzialność

Osoby wykonujące opisane w procedurze działania ponoszą odpowiedzialność za ich prawidłowe i terminowe wykonanie.

6. Dokumenty związane

6.1. Wzór notatki z rozmowy dotyczącej zgłoszenia cyberprzemocy.

6.2. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

6.3. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

6.4. Wzór kontraktu ze słuchaczem.

*Procedura została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Pedagogiczną
Szkoły Podstawowej dla Dorosłych w Dębnie
w dniu 15 września 2017 r.*

DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCY CYBERPRZEMOCY

KROK 1 - ROZMOWA INTERWENCYJNA Z UCZNIEM – SPRAWCĄ PRZEMOCY

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;
- ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
- jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa słuchaczy, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
- nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

Sporządzenie notatki z rozmowy.

KROK 2 - KONTAKT Z RODZICAMI SPRAWCY PRZEMOCY

Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
- w miarę możliwości należy starać się pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
- szczerą wymianą informacji na temat funkcjonowania dziecka na terenie domu i szkoły, obserwowane problemy wychowawcze i sposoby radzenia sobie z nimi,
- warto wspólnie z rodzicami opracować projekt **kontraktu** dla dziecka, określającego zobowiązania słuchacza, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

Sporządzenie notatki z rozmowy.

KROK 3 - ZAWARCIE KONTRAKTU Z UCZNIEM

- Ustalony w kroku 2 przez rodziców i przedstawiciela szkoły **kontrakt powinien zawierać:**
  - jasne zasady zachowania, które słuchacz ma przestrzegać w domu i w szkole,
  - konsekwencje, które poniesie słuchacz w przypadku złamania ustalonych zasad,
  - przywileje, jakie odzyska postępując zgodnie z ustaleniami,
  - czas trwania podjętych w kontrakcie ustaleń,
  - formy współpracy rodziców i szkoły – ustalenie kontaktu, wyznaczenie listy zachowań, które będą podlegały kontroli w domu i w szkole.

KONTRAKT – stanowi główne narzędzie motywujące ucznia do zmiany zachowania. Opracowuje go przeprowadzający interwencję nauczyciel we współpracy z rodzicami, a następnie przedstawia słuchaczowi. Słuchacz ma prawo do negocjowania zawartych w nim ustaleń. Kontrakt podpisywany przez szkołę, rodziców i słuchacza powinien określać co najmniej cztery elementy:

1. **zobowiązanie** słuchacza,
2. **przywileje**, które zostały odebrane słuchaczowi w następstwie jego zachowania,
3. **zasady** zachowywania w domu i w szkole,
4. **konsekwencje** związane z nieprzebrzeganiem ustaleń kontraktu.

Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy

1. Cyberprzemoc powinna podlegać określonym w wewnętrznych przepisach szkoły sankcjom. Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym, przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (PSP, mp3), itp.

2. Należy pamiętać, iż celem sankcji wobec sprawcy jest:

- zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu słuchaczowi;
- wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
- pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji.

3. Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z Sieci, itp.;
- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze (niektóre akty cyberprzemocy popełniane są nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.

KROK 4 OBJĘCIE SPRAWCY POMOCĄ PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNĄ

Praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy słuchaczowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania słuchacza, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.

- jeśli szkoła posiada odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły;
- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować słuchaczowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

DZIAŁANIA WOBEC OFIARY CYBERPRZEMOCY

1. Wsparcie psychiczne

Podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- *Zapewnij go, że dobrze zrobił mówiąc Ci o tym, co się stało.*
- *Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.*
- *Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.*
- *Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.*
- *Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrepowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.*

2. Porada

Słuchacz będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

Poradz, aby:

- *Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony, itp.*
- *Nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je Tobie lub innej osobie dorosłej.*
- *Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.*
- *Jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.*

3. Monitoring

- *Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację słuchacza sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.*
- *Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu słuchaczowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).*

WAŻNE STRONY INTERNETOWE:

www.dzieckoswiadek.pl

www.dzieckokrzywdzone.pl

helpline.org.pl

KONTRAKT POMIĘDZY (imię i nazwisko słuchacza),

RODZICEM I NAUCZYCIELEM

SPORZĄDZONY I PODPISANY DNIA .....

Kontrakt ma na celu **pomoc i wsparcie** (imię słuchacza) w .....

Ja: ..... zobowiązuję się do

.....
.....
.....
.....
.....

Ponadto zobowiązuję się przestrzegać następujących zasad:

w domu:

- .....
- .....
- .....

w szkole:

- .....
- .....
- .....

Jestem świadomy celowości powstania kontraktu i znane mi są konsekwencje jego niedotrzymania, czyli: np.

- decyzja dyrektora szkoły o .....
- zakaz oglądania telewizji po godz. 22.00. i korzystania z komputera dla celów rozrywkowych i niekontrolowanej komunikacji (czat itp.),
- nieotrzymywanie kieszonkowego,
- zakaz telefonowania do znajomych (telefon komórkowy przejmują rodzice),
- .....

ZOBOWIĄZANIA POZOSTAŁYCH STRON KONTRAKTU:

Rodzic zobowiązuje się do:

- kontaktu telefonicznego w każdy .....
- kontaktu osobistego z wychowawcą/pedagogiem szkolnym raz w miesiącu (np. w każdy pierwszy wtorek miesiąca),
- wcześniejszego powiadomienia o przewidywanej nieobecności dziecka w szkole,
- codziennego sprawdzania odrobionych lekcji dziecka,
- .....

Nauczyciel/pedagog zobowiązuje się do:

- telefonicznego powiadomienia o.....,
- .....
- powiadomienia rodzica o złamaniu kontraktu.

CZAS OBOWIĄZYWANIA KONTRAKTU:

od dnia podpisania

do .....

Podpis pedagoga/wychowawcy:

Podpis rodzica/ów:

Podpis słuchacza:

Dębno, dnia.....

PROPOZYCJA ZAPISÓW DOTYCZĄCYCH DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH W SZKOLE

W celu określenia warunków w szkole zapewniających słuchaczom bezpieczeństwo, ochronę przed przemocą, uzależnieniami, demoralizacją oraz innymi przejawami patologii społecznej, ustala się, co następuje:

1. O każdym przypadku poważnego naruszenia przez słuchacza obowiązujących zasad w szkole powiadamiani są rodzice.
2. Próbę rozwiązania zaistniałego problemu szkoła realizuje zgodnie z przyjętym **schematem postępowania interwencyjnego**:
  - przedstawiciel szkoły (wychowawca lub pedagog) przeprowadza **rozmowę interwencyjną ze słuchaczem**,
  - przedstawiciel szkoły przeprowadza **rozmowę z rodzicami**, podczas której dochodzi do wspólnego ustalenia dalszych działań wobec dziecka – przygotowywanie kontraktu,
  - słuchacz w obecności rodziców **podpisuje kontrakt**, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych w nim reguł zachowania,
  - nadzór nad wypełnieniem kontraktu przez słuchacza sprawują rodzice i wychowawca klasy,
  - słuchacze potrzebujący pomocy specjalistycznej kierowani są do odpowiednich instytucji,
  - złamanie zasad kontraktu (np. dalsze używanie substancji psychoaktywnych przez słuchacza, brak współpracy ze strony rodziców) powodują konieczność podjęcia przez szkołę innych działań przewidzianych prawem, czyli:
    - zastosowanie określonych w statucie szkoły konsekwencji dyscyplinarnych, łącznie z możliwością przeniesienia słuchacza do innej szkoły,
    - zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego.
3. W przypadku słuchacza, który przyszedł do szkoły pod wpływem środków odurzających i w związku z tym występuje zagrożenie zdrowia, szkoła zapewnia uczniowi niezbędną opiekę medyczną - w razie potrzeby wzywa pogotowie.
4. Policja jest wzywana w przypadku:
  - gdy zachowanie słuchacza zagraża bezpieczeństwu jego samego i innych osób,
  - znalezienia na terenie szkoły substancji psychoaktywnych,
  - gdy istnieje silne podejrzenie, że słuchacz posiada substancje psychoaktywne.

Uwaga!

Decyzja o wezwaniu policji powinna być bardzo przemyślana. Udział policji nie powinien nabrać charakteru spektakularnego widowiska. Szkoła nie wzywa policji po to, by się zaasekurować, ale po to, by uczniowi pomóc. Powinna zatem współpracować z policją systematycznie, szukając wspólnie skutecznych i umocowanych prawnie rozwiązań. Decyzję o wezwaniu Policji podejmuje dyrektor szkoły.

5. W klasie słuchacza bądź słuchaczy, którzy dopuścili się złamania obowiązujących zasad, są prowadzone dodatkowe zajęcia profilaktyczne.
6. Działania interwencyjne i profilaktyczne są prowadzone przez specjalnie przeszkolonych pracowników.